

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

В.І. Дивак, К.М. Покотило, В.П. Король

СИМФОНІЯ БАРВ

малюнки
Олександра Боровікова

ДО 90-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Київ - 2021

УДК 75
Δ 44

Затверджено на засіданні Вченої Ради Київського національного університету будівництва і архітектури 24 травня 2021 року, протокол № 41.

Δ 44 Симфонія барв. Малюнки Олександра Боровікова: Навчальний посібник / В.І. Дивак, К.М. Покотило, В.П. Король.
– К.: Видавництво Ліра-К, 2021.- 200 с., іл.

Видання присвячено творчій та педагогічній діяльності Олександра Яковича Боровікова. У посібнику широко представлено художні доробки та творчі пошуки художника у жанрах натюрморту, архітектурного пейзажу, пейзажу, жанрового живопису, портрету, марини та графіки.

Особливу зацікавленість представляє застосування різноманітних живописних та графічних технік. У виданні представлена біографія, основні правила, прийоми та техніка виконання образотворчих робіт, перелік творчих робіт художника.

Розраховане на студентів, аспірантів, викладачів мистецьких та архітектурних спеціальностей і всіх, хто цікавиться сучасним мистецтвом.

Призначено для студентів, які навчаються за спеціальністю 022 “Дизайн”, 023 “Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація”, 191 “Архітектура та містобудування”.

ISBN 978-617-520-115-2

© В.І. Дивак, 2021

Всього сім кольорів в образотворчому мистецтві, як сім нот в музиці, дають можливість художникові доторкнутись до струн серця кожної людини.

Борислав

Феномен творчого простору Олександра Яковича Боровікова

Світ художника наповнений яскравими образами, уявою, лініями і формами, простором і кольорами. Художник – майстер, що створює духовні і матеріальні цінності, поєднує суспільний та індивідуальний досвід. Якщо наукове пізнання світу передбачає його формалізоване відображення, то художнє відтворення сповнене емоційно-чуттєвого змісту.

У мистецькій царині постать Олександра Яковича Боровікова займає притаманний художнику, виплеканий творчою працею, власний простір. Іntenція – спрямованість творчості О.Я. Боровікова – це гуманістичне високомайстерне відтворення в художніх образах світу людей, природи, архітектури.

Олександр Якович за своєю сутністю – філософ, психолог в мистецтві. Його роботи пронизані чуттєвою симфонією сюжету, композиції, колористики, світла і тіні.

Здобувши ґрунтовну художню підготовку в Ленінградському художньому училищі, а згодом – у Київському художньому інституті, О.Я. Боровіков у подальшому наповнив свою творчість власним філософсько-мистецьким змістом, який вирізняється шанобливим, дослідницьки прискіпливим ставленням до природи, виявленням її художньої цінності і пізнавальної глибини.

Боровіков О.Я. – експериментатор в мистецтві. Досконало володіючи традиційними академічними художніми засобами, він успішно експериментував в техніці монотипії, створив власну змішану техніку живопису і графіки, застосовував папір різної незвичної фактури, що сприяло досягненню особливої оригінальності і виразності створених ним

пейзажів, натюрмортів, в яких відчувалось повітря, простір, глибина. Як прихильник і знавць класичної музики, він часто поєднував малювання з її звучанням.

Тобто, Олександр Якович за період своєї творчої діяльності, якій він ніколи не зраджував, сформував і розвинув свій власний почерк, стиль – до чого прагне кожен митець, доповнюючи методи і техніку сучасного українського образотворчого мистецтва.

Боровіков О.Я. – педагог. Творча діяльність Олександра Яковича органічно поєднувалась з керівництвом дитячими, юнацькими художніми студіями, а потім, під час роботи на кафедрі рисунку і живопису Київського національного університету будівництва і архітектури, участю в підготовці архітекторів, дизайнерів, художників-бакалаврів і магістрів.

Тисячі студентів, в тому числі із зарубіжжя, мали можливість перейняти творчий метод Боровікова О.Я. Він завжди щедро ділився з учнями секретами художньої творчості, але ніколи не нав'язував їм своє бачення, оберігаючи формування творчої особистості кожного з них.

Гуманізм, толерантність, інтелігентність, ерудиція і працелюбність О.Я. Боровікова логічно і наочно трансформуються в зміст його високохудожнього надбання.

Олександр Кашенко
декан архітектурного факультету КНУБА
учень і колега О.Я. Боровікова

Творчість – найвища цінність

Олександр Якович Боровіков любив повторювати вислів Пабло Пікассо, що потрібне ціле життя, аби досягнути, як малює дитина. Спочатку я не розумів цих слів, але спостерігаючи за його роботою багато років, розмовляючи з його учнями, колегами, друзями, все більше починаю усвідомлювати їх значення. Творчість для Олександра Яковича – це найвища цінність, він постійно плекав її в собі і прагнув передати іншим: учням, студентам, колегам, близьким і далеким. Проводив постійні експерименти і досліди, прагнучи відкрити суше світла, кольору, форми, композиції – найглибших таємниць живопису.

Олександр Якович у своїй творчості виступає захисником самоцінності живопису і постійно нарікав, що образотворче мистецтво завжди намагаються використати як «декорацію» для літератури, архітектури, синтетичних видів мистецтва, але найгірше, взагалі не для мистецтва, а для політичної пропаганди. Проживши більшу частину свого життя у тоталітарному суспільстві, він у повній мірі відчув ситуацію перетворення художника у прислужника ідеології.

Олександр Боровіков родом з Алтаю. З раннього дитинства він увібрав всю красу і велич цього краю. І хоча ще в юності покинув свою малу батьківщину, у ньому назавжди залишилась спорідненість і глибоке емоційне розуміння безкраїх рівнин, березових гаїв і суворого сибірського клімату. Олександр Якович як ніхто вмів зображати зиму. Його не дуже цікавить зима в місті, його стихія – зима в лісах, в полях, на ріках і озерах. Майбутє це стало важливою причиною обрання свого помешкання у мальовничому польському селі Старошийка, поблизу Житомира, у якому художник прожив разом з родиною останні роки.

Пристрасть до малювання і яскравий художній талант не дуже гармоніювали з суспільною дійсністю у якій «пошастило» народитися майбутньому художнику. Важке, голодне і босоноге дитинство старшого сина багатодітної сільської родини у часи колективізації і сталінського терору, найжахливіша війна, на якій, під час боїв за визволення Києва, був важко поранений батько – Яків Михеєвич. Фактично вся відповідальність за виживання сім'ї лягла на плечі Сашка. Та він не зігнувся, його фізична і моральна витривалість дозволили долати всі труднощі. Пізніше, вже в Київському художньому інституті, він свідомо взявся за дипломну роботу, присвячену постаті Тараса Григоровича Шевченка, його повісті «Музикант». Олександр Яковичу була вона такою близькою своїм психологізмом і народністю.

Здавалося б, що в тих умовах було не до малювання.

Важкі сумніви про майбутній вибір тривожили сумління молодого художника. Якраз тут стався шасливий випадок, хоча і на тлі страшних і драматичних подій воєнного лихоліття. У далеке алтайське село, серед інших, з блокадного Ленінграда була евакуйована Людмила Вікторівна Мартінсон. Глибоко інтелегентна і чуйна жінка, вона одразу розгледіла непересічну особистість і художній талант Олександра, і взяла над ним «шефство». Працюючи вчителькою іноземної мови у місцевій школі, Людмила Вікторівна заохочувала художника продовжувати малювати і переконала його вступати до Ленінградського художньо-графічного училища.

В Ленінграді молодого художника знову чекали, часом голодні, будні, але вони були наповнені неймовірно чарівним світом геніальних творів високого мистецтва. Тут він почав шукати свій особливий шлях у образотворчому мистецтві. На початках цим опікувались наставники і вчителі. Серед них Олександр Якович з найбільшою повагою згадує Алевтину Євгеніївну Мордвінову, Віктора Кузьмича Терентьєва та Євгенію Петрівну Антіпову, які самі, не дивлячись на тотальне панування «єдино правильного» творчого методу соціалістичного реалізму, зуміли зберігати в учнях справжні художні естетичні цінності, спираючись на розмаїття художнього досвіду та найкращі зразки світового образотворчого мистецтва. Саме від них Олександр Якович назавжди захоується в творчість Поля Сезана, Вінсента ван Гога, Пабло Пікассо, Костянтина Коровіна, Віктора Борисова-Мусатова, Михайла Врубеля, Кузьми Петрова-Водкіна, Олександра Осмьоркіна.

В училищі у художника сформувалась власні уподобання, щодо живописних технік, серед яких акварель стає для Олександра Яковича улюбленою технікою. Важливе значення у цьому виборі зіграли його викладачі Гліб Іванович Орловський та Євгенія Петрівна Антіпова, які і самі були чудовими акварелістами.

Гліб Іванович також відчув і підтримав у молодому художнику педагогічний талант, який супроводжував все його плідне і яскраве життя. Олександр Якович пройшов майже всі шаблі педагогічної кар'єри, від вчителя малювання середньої загальноосвітньої школи до доцента кафедри рисунку і живопису архітектурного факультету Київського національного університету будівництва і архітектури. Тривалий час був головою приймальної комісії в університеті. Він автор низки наукових та навчально методичних праць з теорії та практики рисунку та живопису. З особливим теплом Олександр Якович згадував свою роботу керівника художньої сту-

дії Київського Палацу піонерів (зараз Київський Палац дітей та юнацтва).

Він розповідав, що, найголовніше чому навчав своїх учнів – це дивитись і бачити навколишній світ, природу, людей, тварин. Радіти всьому прекрасному, що нас оточує. Захоплюватись і дивуватись простим речам і самому прагнути уподібнюватись до простоти природи. Лише хвилювання, подив і радість від спостереження за природою дають можливість художнику бачити прекрасне у мистецькому творі. Але щоб творити в мистецтві потрібна майстерність і досвід, які приходять завдяки наполегливій праці. Саме тому важливим є раннє виявлення покликання у дитини.

Важливим етапом в становленні художнього таланту Олександра Яковича стало його навчання у Київському художньому інституті (зараз Національна академія образотворчого мистецтва). Сюди він вступив в 1964 році вже зрілою людиною, попрацювавши вчителем малювання у кількох закладах освіти та відслуживши три роки строкової служби на флоті. Серед його вчителів такі відомі українські художники як Василь Ілліч Касіян, у якого Олександр Якович перейняв зацікавленість різноманітними графічними техніками живопису, Олександр Гаврилович Будников та Лев Іванович Вітковський. Вони допомагали вдосконалюватись Олександру Яковичу у живописних техніках та підтримували його прагнення до вибору пейзажного жанру.

Після закінчення інституту, Олександр Якович почав працювати на кафедрі рисунку в Київському педагогічному інституті імені Горького (зараз Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова), а з 1968 починається його довга і плідна робота у Київському інженерно-будівельному інституті (зараз Київський національний університет будівництва і архітектури). У КНУБА Олександр Якович реалізував себе як талановитий, чуйний і невтомний педагог. У нього сотні вдячних учнів в різних країнах на всіх континентах і звичайно в Україні. На кафедрі Олександр Якович навколо себе завжди створював доброзичливу, творчу і продуктивну атмосферу, яка притягувала до нього студентів, що захоплювалися живописом. Він став одним із організаторів і постійним учасником такого творчого «гуртка», який, на кшталт об'єднань імпресіоністів, систематично влаштовував живописні пленери у мальовничих куточках Києва та його околиць. Як згадує один із учасників, а зараз заступник декана архітектурного факультету Володимир Петрович Король: «Це було незабутнє спілкування наставника і учнів, яке створювало творчу синергію талантів, емоцій і бажань, у якій передача досвіду була такою ж природною, як і краса пейзажів навколо».

Більшість з учнів Олександра Яковича продовжують займатись художньою творчістю і по сьогоднішній день. Серед них є ті, які досягли значних успіхів у образотворчому мистецтві, мають персональні художні виставки, самі викладають рисунок і живопис. Серед них: Олександр Кашенко, Валентин Ваховський, Юрій Черниш, Володимир Суботовський, Максим Лубнін, Ірина Балюра, Уляна Кондратюк та інші.

Разом з Боровіковим працював цілий ряд талановитих художників і педагогів, які справили взаємний вплив і спри-

яли становленню індивідуальних манер та художніх стилів. Тут варто, у першу чергу, назвати Юрія Івановича Химича, видатного майстра архітектурного пейзажу, який також був учасником згаданого художнього «гуртка» і працював зі студентами на паралельному потоці. Вони товаришували з Олександром Яковичем і, попри використання різних живописних манер і тематик, можна знайти досить багато суголосних живописних технік, композиційних та колористичних рішень між цими двома художниками.

У житті Олександра Яковича поряд з образотворчим мистецтвом завжди знаходилися ще дві духовні пристрасті – музика і філософія. Він мав розвинутий і вишуканий музичний смак. Серед фаворитів художника Й.С. Бах, В.А. Моцарт, П.І. Чайковський, А. Берг, С.С. Прокоф'єв. Він обожнював музику і цікавився творчістю композиторів, їхніми біографіями, прекрасно знав найкращих виконавців музичних творів. Особливо високо оцінював виконавську манеру Володимира Горовиця і Святослава Ріхтера. Останнім часом Олександр Якович систематично переглядав в ютубі музикознавчі лекції всесвітньо відомого музиканта, філософа, педагога і мистецтвознавця Михайла Казініка і вважав, що саме емоційна експресія і ширість найбільше пасують для розповіді про мистецтво і особливо про музику. Він був добре знайомий з сучасними українськими композиторами, а один з них, Юрій Якович Іщенко, навіть написав цикл п'єс для скрипки і камерного ансамблю під враженням від картин Боровікова під назвою «Прозора ясність осені». Кілька персональних виставок художника проходили у будинку Національної спілки композиторів України.

У філософії він не менш вишуканий і багатогранний, ніж в музиці. Якщо спробувати охарактеризувати Олександра Яковича з погляду філософських дисциплін, то він безсумнівно практичний філософ, а етику визначав, як найважливішу філософську дисципліну та дотримувався класичних поглядів про нерозривну єдність добра і краси. Ідентифікуючи себе із європейською філософською традицією, що походить від Сократа, Платона та Аристотеля, він жваво цікавився східними філософськими доктринами та практиками, наприклад, філософськими вченням китайського мислителя Лао Цзи, та духовним вченням індійських філософів Ошо і Сат'ї Саї Баби.

Найулюбленішими філософськими творами Олександра Яковича були «Моральні листи до Луцилія» Сенеки, «Сповідь» Льва Толстого та Євангеліє. Ці книги настільні, він їх перечитував постійно, відкриваючи щораз нове в них і у власній душі.

Коли вже була готова верстка цієї книги, 1 травня 2021 року Олександр Якович помер від коронавірусу, не доживши два місяці до свого 90-ліття. Це сталося в день світлого свята Воскресіння Господнього. Цю трагічну новину втішала єдина думка, що його душа обов'язково підніметься на небеса, які він так майстерно вмів зображати на своїх картинах.

Костянтин Покотило
доцент кафедри філософії КНУБА
кандидат філософських наук

«В гармонії з мистецтвом дух мій вільний»
Мікеланджело Буонарроті

Основні правила, прийоми та техніка виконання образотворчих робіт

Це видання покликане познайомити студентів творчих спеціальностей та тих, хто захоплюється образотворчим мистецтвом, з творчим доробком талановитого художника Олександра Яковича Боровікова, який упродовж десятиліть передавав свої знання, досвід і майстерність численним учням та студентам. Уважне вивчення яскравих, самобутніх творів майстра допоможе художникам-початківцям зрозуміти, як загальні правила, так і технічні прийоми виконання художніх робіт та є запорукою вдосконалення професіоналізму та доброго смаку. Навіть побіжне знайомство з роботами митця вказує на його широкий спектр творчих інтересів, він однаково потужно, з любов'ю працював в царинах натюрморту, пейзажу, архітектурного пейзажу, жанрового живопису, портрета, марини тощо.

Чільне місце в творчості художника займає натюрморт – тобто зображення «мертвої» природи (фр. *Nature morte*), який є самостійним жанром образотворчого мистецтва. Для натюрморту використовують звичайні побутові предмети, котрі можна знайти у кожного вдома, фрукти, овочі, квіти тощо. Для того, щоб скласти натюрморт, необхідно вибрати тему, підібрати речі, відповідно до обраної теми, обдумати і здійснити їх розстановку, використовуючи правила композиції й вибрати найбільш підходяще освітлення. Малювати можна як при штучному, так і природному освітленні. Штучне світло чіткіше виявляє форму конкретними співвідношеннями світла та тіні, дає можливість зберігати освітленість постійною, незмінною. Перед початківцем стоїть завдання зобразити на площині різноманітні форми, тобто передати глибину, простір і передати так, щоб зображені на площині предмети сприймалися як об'ємні форми. Об'ємність зображуваних предметів можна прослідкувати у численних натюрмортах приведених у книзі, можна впевнитися як майстерно виконаний натюрморт перетворюється на витвір мистецтва.

Значна кількість художніх робіт цієї книги – пейзажі. Зображення пейзажу принципово не відрізняється від зображення натюрморту, однак працювати необхідно, як правило, під відкритим небом, з мінливим природним світлом та повітряним середовищем, в якому розташовані об'єкти зображення. Удень, вночі, у ранкових променях, чи вечірніх сутінках змінюються не тільки колір, тон та чіткість обрисів. Під час заходу сонця тіні подовжуються та чітко виявляються непомітні при денному світлі нерівності поверхні; в похмурий сірий день предмети здаються плоскішими, а в яскравому освітленні більш об'ємними. Через постійну динаміку стану природи, зумовлену рухом хмар та змінною освітлення, неможливо утримати це враження в уяві художника. Тому необхідно вибирати характерний момент і намагатися зберігати враження від нього та притримуватися його упродовж усієї роботи.

Цікавим у доробку Олександра Боровікова є картини у жанрі архітектурного пейзажу. У цих творах архітектурні

споруди знаходяться в тісному зв'язку з довкіллям – землею та її рельєфом, рослинним світом, повітрям, особливостями пори року чи часу доби, стану природи. Введення в зображення архітектурного пейзажу, людей, автомобілів тощо, оживляє твір, додає «дух часу» і, головне, виявляє масштабну характеристику простору.

Інколи архітектурний об'єкт чи архітектурний ансамбль є масштабною спорудою, визначною пам'яткою минулих культур, стає достойним композиційним акцентом картини, головним в зображенні.

Основою, фундаментом образотворчого мистецтва одним із способів самовираження людини є – рисунок. Без міцного рисунку, вміння грамотно, точно, повно і виразно передати природу, не може бути мови про правдиве відображення дійсності. Рисунок зародився в глибокій давнині, має свої вивірені віками підвалини, в основу яких закладені поняття точки, лінії, плями.

Малюючи з природи, необхідно враховувати закони зорового сприйняття. Лінійна перспектива пояснює ці закони зорових змін предметів та озброює того, хто малює правилами просторового зображення предметів та об'єктів у всіх поворотах і ракурсах. Користуватися перспективою художники почали у давнину. Її основні закони були теоретично обгрунтовані та практично застосовані мислителями епохи Відродження. Знання законів перспективи і вміння використовувати їх під час малювання обов'язкове для кожного художника. Для цього майбутні художники, архітектори та дизайнери вивчають перспективу в курсі нарисної геометрії.

Композиційне розташування зображення полягає у вірному виборі розмірів та розташування об'єкта природи на потрібному форматі. Важливо розташувати зображення так, щоб площа листа була використана раціонально, сприяла виразній передачі характеристики об'єкта.

У процесі малювання необхідне постійне порівнювання предметів зображення за розмірами, за світлотінню та тоном. Зображуючи предмет, слід постійно слідкувати за вірною передачею їх пропорцій, дотримуючись співвідношень висоти, ширини та довжини.

У художньому творі освітлена частина предметів вважається світлом, неосвітлена – тінню, проміжна зона поверхні предметів зображення між світлом і тінню є напівтінню. Самим світлим місцем на предметах є білік. У тіньовій частині вирізняють власні та падаючі тіні. Затіненні сторони предметів, на які не падають сонячні промені визначаються власними тіннями. Частково віддзеркалені від сусідніх предметів промені сонця підсвічують власні тіні, спостерігаються більш освітлені місця – рефлекси, тіні віддзеркалені предметами (об'єктами) на інші предмети чи поверхні називають падаючими. Поняття тон включає передачу в зображенні не тільки світлотіні, але й різних відтінків забарвлення предметів зображення. Представлені в книзі картини Олександра Боровікова демонструють повною мірою правила порівняння, майстерно застосовуючи їх контрастні та нюансні співвідношення, моделюючи безкінечну множину тонів та напівтонів.

У процесі творчої роботи художники виконують безліч короткострокових рисунків-начерків та замальовок. Начерк,

який містить лише загальні риси майбутнього зображення, зазвичай, виконується за короткий проміжок часу з натури, по пам'яті та за уявою. Замальовка це більш узагальнена ніж начерк робота виконана, як правило, з натури. Багатогодинний закінчений рисунок теж може виконуватись з натури, по пам'яті та за уявою.

У книзі наведено декілька портретів, майстерно виконаних Олександром Боровіковим «простим» олівцем. Досконало графічно змодельовані портрети, де в кожному з них показано неповторність особистості, приналежність до реалії свого часу. Мистецтво портрета потребує не тільки вправного графіка, а й тонкого психолога, спостерігача, мислителя, який вмів би мовою образотворчого мистецтва розкрити внутрішній світ, настрій, особливості моделі.

Олександр Боровіков залюбки використовував і кольорові олівці та їх найближчих родичів – різноманітні воскові крейди, пастель тощо. Довгий час вважалося, що кольорові олівці – це дитяча забава. Однак практика та роботи представлені в книзі, показують яких видатних результатів можна досягнути маючи під рукою декілька кольорових олівців. У багатьох роботах використовується нашарування кольорів. Накладання одного кольору на багато інший створює різноманітні ефекти живого кольору та тону, позбавляє монохромних ефектів. Серед представлених робіт, виконаних з використанням кольорових олівців, є невеликого формату і досить масштабні з вільним та розмашистим штрихом.

Художник у низці робіт, використовуючи різнокольорові олівці, пастель, крейду, застосовує техніку оптичного змішування: покриває основу рисунку невеликими, близько розташованими штришками різного кольору. З певної відстані ці штришки оптично зливаються і створюють видимість живого та енергійного кольору. Такою технікою можна створити безкінечну кількість кольорів.

Художник створив цікаві й оригінальні картини, використавши фактурний та м'який папір, рельєфні шпалери, де продумана взаємодія фактури площини паперу та вивіреного рисунку підсилює задуманий сюжет.

Значна частина творів, представлена в книзі, є акварелями або виконаними із залученням акварельних фарб. Акварель як і гуаш та темпера відноситься до водорозчинних фарб. Упродовж багатьох століть художники цінували техніку акварелі за її виключну виразність, а самі фарби за їх свіжість та прозорість. Акварелі притаманна текучість, яка допомагає створювати ефект легкості і прозорості у колірних переходах. Роботи виконуються в техніці акварелі як «по мокрому» так і «по сухому». Акварель «по сухому» - є класичним прийомом, який передбачає просушування кожного шару фарби перед нанесенням наступного. Таким чином створюються чіткі контури та форми. Акварель «по мокрому» - більш сучасний прийом, де фарба наноситься на мокру основу, або на ще не просохлий шар іншої фарби. Фарба розтікається розмиваючи контури, робить їх менш чіткими і місцями взагалі розмитими.

У процесі живопису розбавленими фарбами різних кольорів можуть з'являтися цікаві, не завжди прогнозовані ефекти під час використання техніки колірних переходів. На змочений папір наносять мокрі фарби, вони розливаються, перетікають на сусідні пофарбовані поверхні, створюю-

чи ефектні зображення, наприклад, неспокійного неба, або неба в сутінках чи води тощо.

На противагу прозорій чистій акварелі корпусна фарба може бути напівпрозорою, або покривною. Додаючи білилу в акварель можна отримати корпусні фарби. Звичайна гуаш теж є корпусною фарбою заводського виготовлення. Серед робіт Олександра Боровікова є твори, у яких поєднуються вишукана акварель з яскравістю та енергійністю корпусної фарби. Є також твори виконані виключно гуашевими фарбами. Можливо, найбільш цінна властивість цих фарб – це їх непрозорість, завдяки чому можна перефарбувати невдалий шар, легко виправити помилки, писати світлим по темному. Для роботи корпусними фарбами також використовують тонований папір.

Слід виокремити зимові пейзажі художника, які вирізняються аскетичною витонченістю, м'якими та приглушеними тонами, надзвичайним світлом. Для досягнення необхідного ефекту використовується обмежена палітра та приглушені кольори.

Відносно простий та ефективний спосіб зображення простору в пейзажах полягає у використанні повітряної перспективи. Повітряна (іноді атмосферна) перспектива показує як атмосфера впливає на світло, що проходить через її товщу. Явище повітряної перспективи проявляється по різному в різних місцинах, в різних природних умовах. Так кольори об'єктів, зображених з віддаленням на другий третій план, виглядають холоднішими, здаються не такими яскравими, контраст між найсвітлішим та найтемнішим стирається.

Вільне володіння арсеналом образотворчих технік, постійний пошук нового, жага експериментувати та найбільш чітко донести до глядача свої ідеї пояснює звернення митця до мішаної техніки виконання художніх робіт. Олександр Боровіков легко, навіть розкуто поєднував в одній роботі різні техніки та різноманітні матеріали – кольоровий олівець з аквареллю, акварель з гуашшю, крейдою, темперою, тощо. Працюючи в мішаній техніці, автор підсилює фактурний ефект, створюючи неповторні мистецькі твори.

Вміння бачити в буденному нове та по-новому його зображати спонукає творчу майстра до пошуків все нових форм самовираження. Відправною точкою для митця є досконалий та гармонійний світ. Відштовхуючись від реалістичного пейзажу, творчо переосмислюючи його, узагальнюючи зображення, відкидаючи дрібні деталі художник створює пейзаж з новим прочитанням його окремих елементів та картини в цілому. Такі високохудожні твори повинні спонукати молодих митців до наполегливого навчання, напруженої роботи, пошуків та експериментів.

Споріднюючи сім кольорів в образотворчому мистецтві та сім нот в музиці Олександр Якович Боровіков широко застосовував техніку колірних переходів, різноманітні техніки виконання до створення гармонійних «музичних», глибоко філософських художніх творів.

Володимир Король
доцент кафедри АПЦБС КНУБА

HATHORMOPT

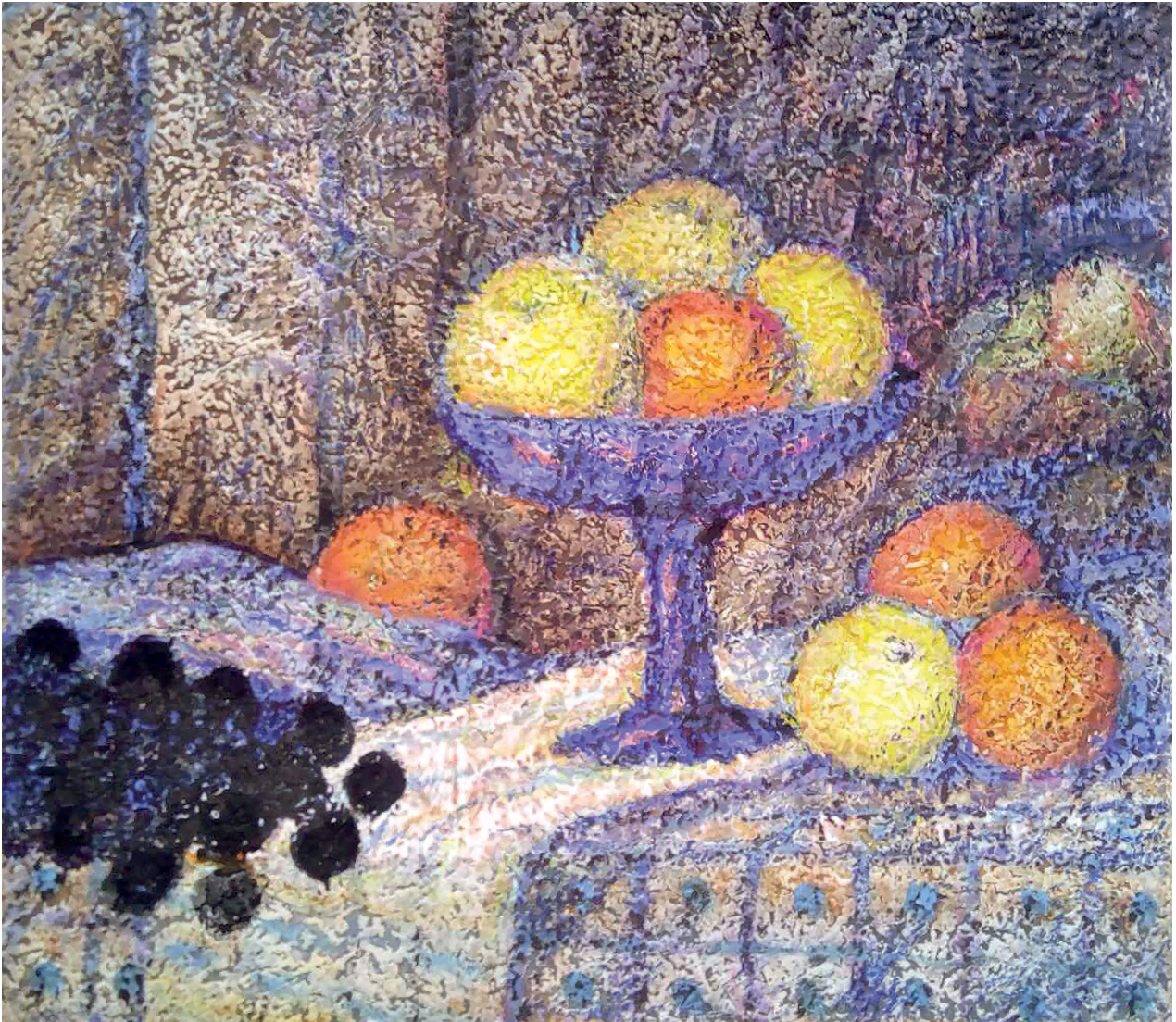
Мал. 1. Натюрморт з персиками. Папір, мішана техніка 2003 р.

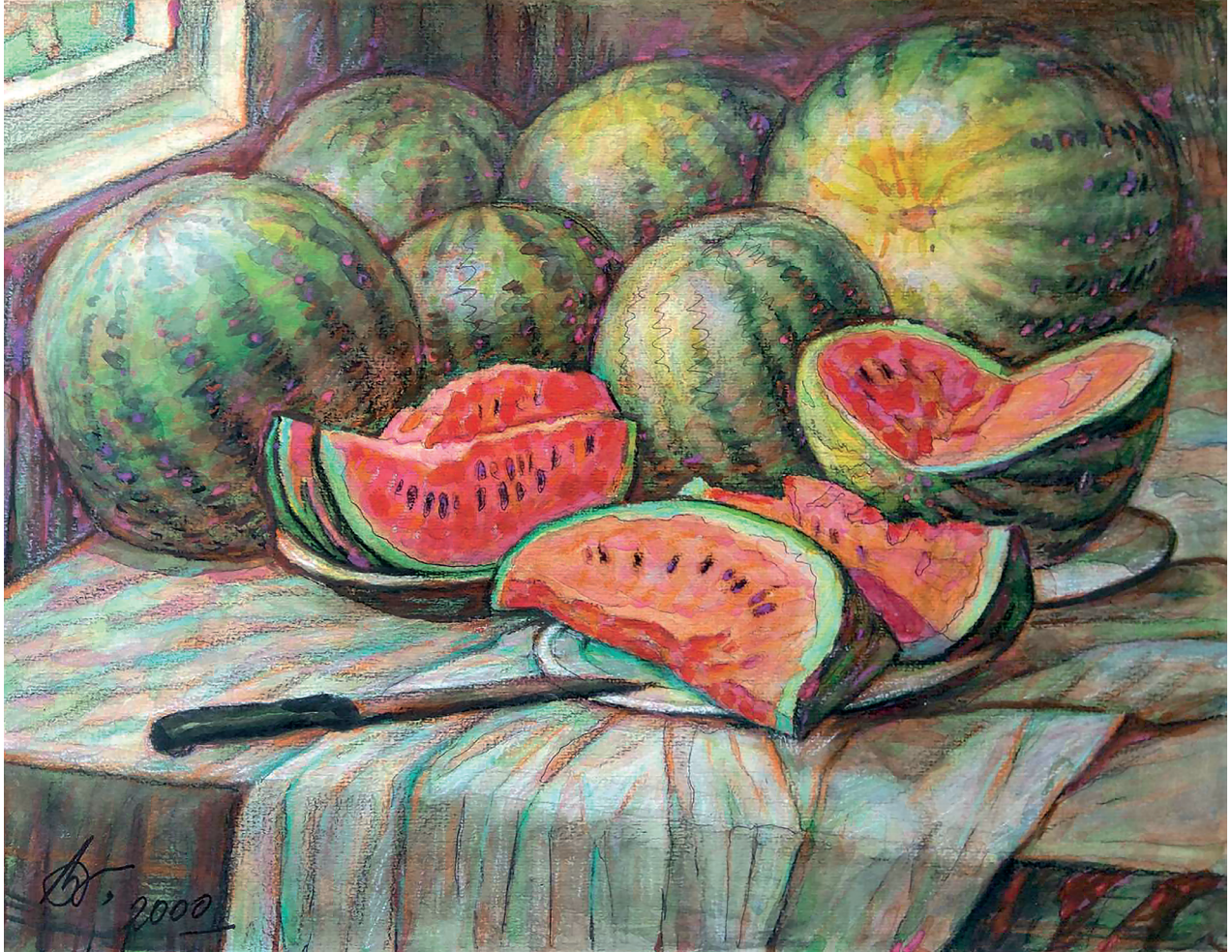
Мал.2. Натюрморт із сервізом. Папір, мішана техніка 2000 р.

Мал.3. Натюрморт із синьою вазою. Папір, мішана техніка 2014 р.

Мал.4. Натюрморт з фруктами. Шпалери, мішана техніка 2002 р.

Мал.5. Натюрморт з кавунами. Папір, мішана техніка 2000 р.